

Social- och arbetsmarknadsnämnden i Lidköpings kommun kritiseras för utformningen av två beslut enligt 11 och 14 §§ LVU samt för att vården av ett omhändertaget barn inte har följts upp enligt 13 a § LVU

Beslutet i korthet: I maj 2019 omhändertogs AA, född 2017, med stöd av 6 § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, LVU. AA placerades i ett s.k. konsulentstött jourhem.

I beslutet uttalar JO kritik mot nämnden för utformningen av det beslut varigenom AA placerades i det aktuella jourhemmet. JO uttalar att det inte framgår av beslutet i vilket jourhem AA ska placeras och att utformningen av beslutet närmast ger intrycket att nämnden har överlämnat till konsulentverksamheten att utse ett jourhem. JO konstaterar att det inte är förenligt med vad som i 11 § första stycket LVU anges om att det är nämnden som ska bestämma var den unge ska vistas under vårdtiden.

I beslutet uttalar JO också kritik mot nämnden för att vården av AA inte följts upp i enlighet med 13 a § LVU. JO uttalar att även om ett barn är placerat i ett s.k. konsulentstött jourhem, kvarstår nämndens ansvar för att följa vården enligt 13 a § LVU. Vid placering av ett så pass litet barn som det var fråga om i det här fallet, är det enligt JO nödvändigt att nämnden inledningsvis gör regelbundna personliga besök i det hem där barnet är placerat. JO är därför kritisk mot att det i det här fallet dröjde tre månader innan någon från förvaltningen besökte jourhemmet. JO är också kritisk mot att nämnden synes ha nöjt sig med de uppgifter som konsulenten lämnade och att förvaltningen under en period på över tre månader inte hade någon egen kontakt med jourhemsföräldrarna.

JO riktar avslutningsvis kritik mot nämnden för utformningen av ett beslut om umgängesbegränsning enligt 14 § andra stycket 1 LVU. Av beslutet framgår inte på vilket sätt umgänget mellan AA och hans föräldrar begränsas eller för vilken tid beslutet gäller. JO konstaterar att det utifrån beslutet är omöjligt för AA:s föräldrar att veta hur och varför umgänget har begränsats, vilket är oacceptabelt när det gäller beslut om tvångsåtgärder.

Bakgrund

Den 6 maj 2019 beslutade ordföranden i Social- och arbetsmarknadsnämnden i Lidköpings kommun att omedelbart omhänderta AA, född 2017, med stöd av 6 § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, LVU.

Samma dag placerades AA i ett s.k. konsulentstött jourhem.

Den 22 augusti 2019 beslutade nämnden att med stöd av 14 § andra stycket 1 LVU begränsa umgänget mellan AA och hans föräldrar, s.k. umgängesbegränsning.

Anmälan

I en anmälan till JO klagade AA:s mamma BB på nämndens handläggning av ärendet. Hon var bl.a. missnöjd med placeringen av AA, med uppföljningen av vården samt med att hon endast fick träffa AA i begränsad omfattning.

Till sin anmälan fogade BB bl.a. en kopia på beslutet om umgängesbegränsning från den 22 augusti 2019.

Utredning

JO begärde in handlingar i ärendet och tog bl.a. del av placeringsbeslutet från den 6 maj 2019. JO begärde därefter att nämnden skulle besvara ett antal frågor om utformningen av placeringsbeslutet från den 6 maj 2019 och beslutet om umgängesbegränsning från den 22 augusti 2019 samt om nämndens uppföljning av vården.

Nämnden lämnade genom sitt arbetsutskott in ett remissvar och uppgav bl.a. följande:

AA är sedan 6 maj omhändertagen enligt lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga och placerad i jourhem med konsulentstöd genom Birkahemmet, Gryning vård AB.

Vilken uppföljning har gjorts av placeringen? Har någon på förvaltningen pratat med eller besökt familjen?

Kontakterna mellan tjänstepersoner på förvaltningen har sett ut enligt följande: Socialsekreterarna har träffat familjehemsföräldrarna på Birkahemmet i samband med placering av barnet 190506, socialsekreterare har också haft ett telefonsamtal direkt med familjehemsföräldrarna 190808 och genomfört hembesök i jourhemmet 190812 och 191023.

Uppföljning av placeringen har skett genom att socialsekreterare haft regelbunden kontakt med konsulent på Birkahemmet varje vecka för avstämning av barnets situation i jourhemmet och uppföljning av umgänge och umgängesplanering. En samlad uppföljning av vården genomfördes på Birkahemmet 190902 där både föräldrar, socialsekreterare och konsulent närvarade dock inte familjehemsföräldrarna.

Hur förhåller sig det beslut om umgängesbegränsning som fattades den 22 augusti 2019 till bestämmelserna i 14 § LVU, varav det framgår att det är nämnden som ska besluta hur den unges umgänge med vårdnadshavare ska utövas.

Vid genomgång av beslutet om umgängesbegränsning framgår att nuvarande beslut är formulerat som att *nämnden lämnar över till socialsekreterare att utifrån AA:s vårdbehov besluta om omfattning, tidpunkt och plats för umgänge.* Det framgår inte i den aktuella beslutsformuleringen vilken begränsning som avses och hur länge den är avsedd att gälla.

Umgängesbegränsningen har i praktiken varit tre timmar i veckan (två timmar vid ett tillfälle och en timma vid ett tillfälle per vecka) även om det inte framgår i själva beslutsformuleringen. Det är den begränsningen som också kommunicerats muntligt med den enskilde och den begränsningen som också har verkställts under hela perioden. Det bör i praktiken *inte* ha varit otydligt för den enskilde hur begränsningen sett ut.

Nämndens bedömning av handläggningen i ärendet

- Nämnden bedömer att tjänstepersoner vid förvaltningen borde ha genomfört ett personligt besök på jourhemmet i närmare anslutning till placeringen, som en del i utredningen av familjehemmets lämplighet som jourhem. I övrigt ser nämnden inte några brister i uppföljningen av barnet i jourhemmet.
- Nämnden bedömer att beslutet som fattats med stöd av § 14 LVU inte är korrekt formulerat då det inte framgår av beslutet vilken begränsning som avses och hur länge den avser att gälla. Den begränsning av umgänge som i praktiken varit gällande, det vill säga begränsning av umgänge till tre timmar uppdelat vid två tillfällen per vecka, skulle framgått av beslutet.

Bristerna kommer att omhändertas inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet på berörda enheter.

Med anledning av remissvaret begärde JO att nämnden skulle besvara ytterligare en fråga om utformningen av placeringsbeslutet från den 6 maj 2019.

Nämnden lämnade genom sitt arbetsutskott in ett remissvar och uppgav bl.a. följande:

Nämnden ser att det borde ha framgått av beslutet vilket specifikt jourhem som nämnden placerat AA i. Nämnden anser också att det av aktuell beslutsformulering framstår som att nämnden överlätit till Birkahemmet att avgöra vilket jourhem som ska ta sig an AA. Nämnden är klar över att det inte är korrekt med hänsyn till att det är nämnden som ska besluta var den unge ska vistas under vårdtiden.

AA är idag inte kvar i det aktuella jourhemmet utan är omplacerad till ett familjehem. Nuvarande placeringsbeslut är korrekt formulerat.

Bristerna som framkommit kommer att återkopplas till berörda enheter som omhändertar bristerna inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet.

BB fick tillfälle att yttra sig över remissvaren.

Bedömning

Beslutet om placering

Enligt 11 § första stycket LVU är det socialnämnden som bestämmer hur vården av den unge ska ordnas och var han eller hon ska vistas under vårdtiden. Om nämndens beslut inte kan avvaktas får ordföranden eller någon annan ledamot som nämnden har förordnat besluta i frågan (11 § tredje stycket LVU). Rätten att fatta beslut enligt 11 § första stycket LVU får inte delegeras till en enskild tjänsteman (10 kap. 4 § socialtjänstlagen [2001:453]).

Ett beslut om placering enligt 11 § första stycket LVU ska vara tydligt. Det ska framgå av beslutet var den unge ska vistas under vårdtiden och i de fall den

unge ska placeras i ett jourhem eller ett familjehem, ska det aktuella hemmet anges i beslutet (se JO 2004/05 s. 261).

Den 6 maj 2019 beslutade ordföranden i Social- och arbetsmarknadsnämnden i Lidköpings kommun att AA skulle placeras i ett jourhem. Beslutet hade i aktuell del följande lydelse:

AA placeras i ett jourfamiljehem via Birkahemmet Gryning AB, Göteborg.

Jag kan konstatera att beslutet inte lever upp till de krav på tydlighet som jag har redogjort för ovan. Av beslutet framgår det inte i vilket jourhem AA ska placeras, och utformningen av beslutet ger närmast intrycket att nämnden har överlämnat till Birkahemmet att utse ett jourhem. Det är inte förenligt med vad som anges i 11 § första stycket LVU om att det är nämnden som ska bestämma var den unge ska vistas under vårdtiden och nämnden förtjänar kritik för utformningen av beslutet.

Nämndens uppföljning av vården

Enligt 13 a § LVU ska socialnämnden noga följa vården av den som får vård med stöd av lagen. Det ska främst ske bl.a. genom regelbundna personliga besök i det hem där den unge vistas och genom samtal med den eller dem som tagit emot den unge i sitt hem. Nämndens ansvar enligt 13 a § LVU kvarstår även om barnet, som i det här fallet, är placerat i ett s.k. konsulentstött jourhem.

I samband med att AA den 6 maj 2019 placerades i ett jourhem, pratade socialsekreterare med jourhemsföräldrarna. Därefter hade förvaltningen kontakt med en konsulent på Birkahemmet som i sin tur hade kontakt med jourhemmet. Först den 8 augusti 2019 hade en socialsekreterare återigen kontakt med jourhemsföräldrarna och den 12 augusti 2019 genomfördes ett första hembesök.

AA var vid tillfället för placeringen två och ett halvt år gammal. För att nämnden ska kunna följa vården av ett så pass litet barn, som är helt beroende av jourhemsföräldrarna, är det enligt min mening nödvändigt att nämnden, i enlighet med 13 a § LVU, inledningsvis gör regelbundna personliga besök i det hem där barnet är placerat. Jag är därför kritisk mot att det i det här fallet dröjde tre månader innan någon från förvaltningen besökte jourhemmet. Jag är också kritisk mot att nämnden synes ha nöjt sig med de uppgifter som konsumenten på Birkahemmet lämnade och att förvaltningen under en period på över tre månader inte hade någon egen kontakt med jourhemsföräldrarna. Vården av AA har inte följts upp i enlighet med vad som anges i 13 a § LVU och för det ska nämnden kritiseras.

Beslutet om umgängesbegränsning

Enligt 14 § andra stycket 1 LVU får socialnämnden, om det är nödvändigt med hänsyn till ändamålet med vård enligt lagen, besluta hur barnets umgänge ska utövas med föräldrarna, s.k. umgängesbegränsning.

Ett beslut om umgängesbegränsning ska vara tydligt. Det ska framgå av beslutet på vilket sätt umgänget begränsas och om beslutet ska gälla tills vidare eller om det är tidsbegränsat. Vidare ska skälen för beslutet framgå. Ett beslut får inte utformas på ett sådant sätt att det inte går att utläsa av beslutet vad nämnden har kommit fram till (se bl.a. JO 2018/19 s. 529).

Den 22 augusti 2019 beslutade nämnden att med stöd av 14 § andra stycket 1 LVU begränsa umgänget mellan AA och hans föräldrar. Beslutet hade i aktuell del följande lydelse:

Social- och arbetsmarknadsnämnden tar beslut gällande umgängesbegränsning enligt 14 § 2 st 1 LVU så att aktuell handläggare, utifrån AA:s vårdbehov, kan besluta om omfattning, tidpunkt och plats för umgänge.

Jag kan konstatera att beslutet inte lever upp till de krav på tydlighet som jag har redogjort för ovan. Av beslutet framgår det inte på vilket sätt umgänget mellan AA och hans föräldrar begränsas eller för vilken tid beslutet gäller. Det är alltså utifrån beslutet omöjligt för AA:s föräldrar att veta hur och varför umgänget har begränsats, vilket är oacceptabelt när det gäller beslut om tvångsåtgärder. Nämnden förtjänar kritik för utformningen av beslutet.

Avslutning

Sammanfattningsvis har nämndens handläggning av AA:s ärende brustit i flera avseenden. Jag kan inte se någon annan orsak till det inträffade än att det har berott på bristande kunskaper om regelverket. LVU utgör en tvångslagstiftning och det är både oroväckande och allvarligt att nämnden inte verkar ha tillräckliga kunskaper om hur ärenden enligt LVU ska handläggas. Jag förutsätter att nämnden omgående, om den inte redan har gjort det, vidtar åtgärder bl.a. i form av utbildningsinsatser för att något liknande inte ska inträffa igen. Med detta sagt, avslutas ärendet med den kritik som har uttalats ovan.

Vad BB i övrigt har uppgett ger inte anledning till någon åtgärd eller något uttalande från min sida.

Ärendet avslutas.